

Віталій Михайловський

Lustracja województw ruskiego, podolskiego i belskiego 1564-1565. Część II / Wydali Krzysztof Chłapowski i Helena Żytkowicz. – Warszawa, 2001. – XVII+290 s.

Вихід цього тому джерельної серії «Lustracje dóbr królewskich XVI-XVIII wieku» завершив публікацію люстрації Руського, Подільського і Белзького воєводств середини 1560-х рр., розпочату в 1992 р.¹ тими ж істориками, які нині, після майже десятирічної перерви, врешті віддають до рук дослідників другу частину своєї праці.

Публікація такого виду джерел розпочалася ще у другій половині XIX ст., коли у різноманітних періодичних виданнях, інколи навіть у додатках до газет (пор. *Dodatek tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej*), публікувалися невеличкі люстрації окремих старостств, клочів, сіл². Такі спроби робилися і стосовно руських воєводств Корони. Зокрема, наприкінці XIX ст. М. Ф. Владмирський-Буданов та М. С. Грушевський оприлюднили люстрації старостств Руського та Подільського воєводств, щоправда – на підставі іншої, ніж у рецензованому тут виданні, так званої провізорної копії, яка була менш інформативною, ніж копія дефінітивна³.

Започаткована у 50-ті рр. ХХ ст. Польською Академією наук видавнича серія люстрацій королівщин XVI-XVIII ст. мала на меті: а) зібрати інформацію про всі наявні тексти (у тому числі фрагменти), копії, уривки люстрацій; б) опрацювати і видати на якісно нових засадах джерелознавства дефінітивні люстративні тексти (в міру можливості локалізувати на мапі, дати інформацію про документи, які згадуються у тексті люстрації); в) опрацювати особові й географічні покажчики та мапи люстрованих територій⁴. (Принагідно зазначу, що до рецензовано-

го видання покажчики та мапи не вміщено, оскільки їх пла-
нується надрукувати окремим зошитом).

Ще однією важливою засадою мало стати збереження мови оригіналу (в нашому випадку – старопольської), а також флексійних форм. Власні назви транслітерувалися, але для загальновідомих місцевостей подавався польський варіант назви (наприклад *Latyczów*). Зауважу, що в томі, про який ідеється, мовним редактором був відомий зна-
вець старопольської мови XVI ст. Францишек Пеплов-
ський.

Джерельною базою для обох частин видання (1992 р. і теперішньої) послужив дефінітивний текст листрації, укладений Станіславом Дембінським близько 1566 р., який зберігається у Головному архіві давніх актів (Варшава), фонд «Архів Коронного скарбу» (sygn. XLVI, 119).

Теперішня, друга частина видання складається з короткої передмови видавців (s. XIII-XIV), списку видавничих скорочень (s. XV), переліку скорочень, свят та мір, які вживаються у самому джерелі (s. XVI-XVIII), власне тексту листрації одинадцять старостств (s. 1-247), невеликого прикінцевого розділу «*Zupy ruskie*» (s. 247-267), де подано інформацію про соляні копальні на теренах Русі, а також стислого переліку старостств Руського, Подільського і Бєлзького воєводств (s. 268-286).

Листратори викладали інформацію у такій послідовності: 1) опис центру староства; б) опис міст і сіл, належних до староства; в) опис ставів, млинів, фільварків, сіножатей тощо. Але практично кожне старство мало власну специфіку, що знайшло відображення на сторінках джерела. Наприклад, у Перемишльському старостві по-
значено села, що були осаджені на волоському та валась-
кому праві (*Stebnik wieś walaskiem prawem zasadzona*, s. 55; *Bandrów wieś wołoskiem prawem zasadzonr*, s. 56; *Korosno wieś walaskiem prawem zasadzona*, s. 60; *Tysowa wieś wołoskiem prawem zasadzonr*, s. 63 тощо); у Самбірському старостві в ок-

рсму позицію виділялася данина від баранів та диких кабанів з гірських сел (s. 77); у Львівському старостві окремо позначені шляхетські двори, що лежали біля Львова (s. 182).

Текст люстрації видавці ряснно доповнили примітками, які подають інформацію про населений пункт (часто вказується локаційна дата) та власників (в міру можливості – і попередніх власників) заставлених сіл. Останнє містить відсилку як до опублікованих, так і до неопублікованих документів – головним чином з архівних зібрань Польщі. У такий спосіб дослідники отримали додатковий об'єм інформації – окрім того, що міститься у самому джерелі.

На завершення подаю перелік староств, опис яких увійшов до рецензованої книжки:

№ п/п	Люстроване старство	Сторінки видання
1	Стрийське	1-8
2	Городоцьке	8-22
3	Теребовельське	23-37
4	Перемишльське	37-75
5	Самборське	75-135
6	Сяноцьке	135-165
7	Львівське	165-194
8	Дрогобицьке	195-207
9	Любачівське	207-225
10	Замхівське	225-229
11	Лежайське	230-247

¹ *Lustracja województw ruskiego, podolskiego i belskiego 1564-1565. Część I / Wydali K. Chłapowski i Helena Żytkowicz.* – Warszawa-Łódź, 1992. – XLVII+284 s. (Далі. – LWRPB.)

² Бібліографію публікацій у періодичних виданнях XIX ст. див.: *Люстрації королівщин українських земель XVI-XVIII ст. /* Уклада Р. Майборода. – К., 1999. – С. 157.

³ Див.: *Архив Юго-Западной России.* – Ч. VII, т. 2. – К., 1890. – С. 128-362 (староства Подільського воєводства, а також Ратненське та Любомльське староства Руського воєводства); *Жерела до історії України-Руси.* – Львів, 1895. – Т. 1. – С. 1-312 (Галицька та Перемишльська землі); Львів, 1897. – Т. 2. – С. 1-314 (Перемишльська та Сяноцька землі); Львів, 1900. – Т. 3. – С. 1-585.

⁴ LWRPB. – Cz. I. – S. XLI.